

Technologický pracovní postup sklízecích mlátiček

Přiháněč -přiklání obilí oddělené děliči k žacímu stolu a pokládá je na průběžný šroubový dopravník

Žací ústrojí -oddělí nadzemní část rostliny od strniště

Šroubový dopravník –dopravuje posečené obilí ze stran k prstovému vkládacímu bubnu, který obilí vkládá pod spodní část šikmého dopravníku

Šikmý dopravník –přepraví obilí k mláticímu ústrojí

V **mláticím ústrojí** se uvolňuje zrno z klasů úderem mlatek a drhnutím. Přitom propadává mláticím košem na stupňovitou vynášecí desku

Odmítací buben –usměrňuje tok slámy na vytrásadla a clonu, která zbrzdí postup slámy

Na **vytrásadlech** se natřásáním oddělí uvolněné zrno ze slámy a po hladkém dně sklozne na stupňovitou vynášecí desku. Sláma zbavená zrna vypadává z vytrásadel ven a vytváří řádek nebo padá do drtiče slámy, kde je tato dále rozřezána a rozfoukána na pole.

Na **stupňovité vynášecí desce**, která se pohybuje kývavě (vibrační dopravník) zrno a těžší příměsi omlatu zůstávají dole a zlomky slámy, lehčí příměsi a plevy zůstávají na povrchu. Veškerý omlat je dopravován do sítové skříně.

V **sítové skříně**, která se pohybuje kývavě, dochází na horním žaluziovém síti k propadání většiny omlatu na spodní síti. Úhrabky a klasy postupují na klasové síti a hrabicový nástavec horního síti, kde klasy propadají a zbytek úhrabků je proudem vzduchu unášen z čistidel ven.

Na **spodním síti** se čisté zrno oddělí od zbytků klásků (zrno propadává ke zrnovému šroubovému dopravníku a klásky se dostávají po povrchu spodního síti ke kláskovému šroubovému dopravníku).

Celému procesu čištění napomáhá proud vzduchu od **ventilátoru**.

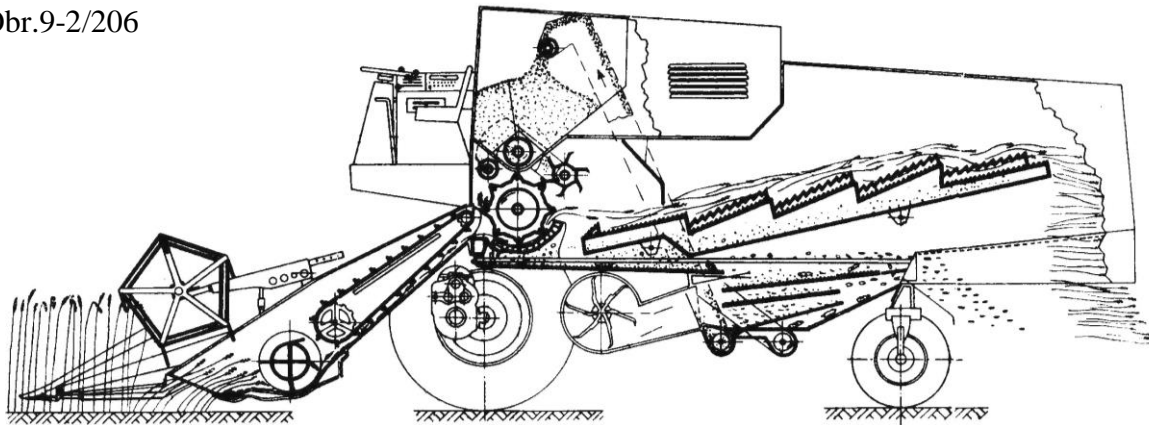
Zrno je od šroubového dopravníku **řetězovým zrnovým dopravníkem** (hrabicový dopravník) dopravováno k **rozrovnávacímu šroubovému dopravníku** a do **zásobníku zrna**.

Klásky od **kláskového šroubového dopravníku** postupují **řetězovým kláskovým dopravníkem k rozrovnávacímu šroubovému dopravníku**, který je vloží zpět do mláticího ústrojí.

Po naplnění zásobníku je zrno vyprazdňováno ven šroubovým dopravníkem do přistaveného dopravního prostředku.

Hlavní části sklízecí mlátičky : žací ústrojí, mlátící ústrojí, čistící ústrojí, dopravníky, zásobník zrna, energetický zdroj, rozvody energie, ovládací a kontrolní soustava, elektrické příslušenství

Obr.9-2/206

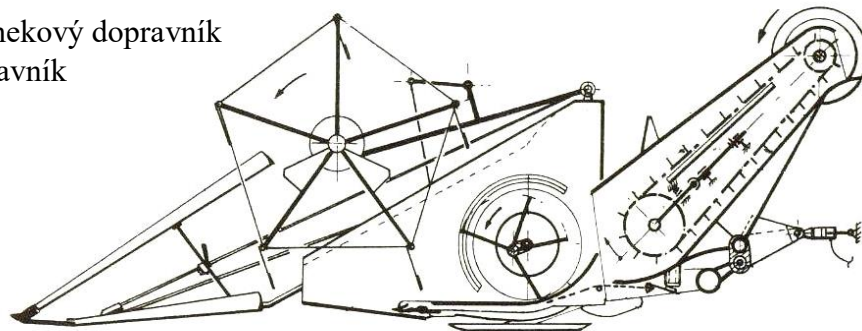

Žací ústrojí :

Posečení a přeprava porostu k mláticímu ústrojí

Části :

- Žací stůl s děliči
- přiháněč
- průběžný šnekový dopravník
- šikmý dopravník

děliče – oddělují porost určený k sečení od nesečeného druhu

- pasivní (prutové, kuželové)
- aktivní

na žacím stole připevněny další části, hmotnost všech částí spočívá na plazech (zpravidla seřiditelných) a zvedacím mechanismu – velikost zatížení plazů se seřizuje předpětím odlehčovacích pružin

žací stůl je upevněn na komoře šikmého dopravníku :

- v 1 bodě (podélné i příčné kopírování)
- ve 2 bodech (podélné kopírování)
- ve 3 bodech (pevné uložení)
- na speciálním nástavci (stůl kopíruje příčně i s nástavcem)

spojení – důležité utěsnění

přiháněč – přiklání při řezu porost k žací liště a po posečení jej pokládá na žací stůl
 provedení – univerzální - může měnit svoji polohu - nahoru a dolů
 - dopředu a dozadu
 - může měnit otáčky (variátorem)

ovládání polohy a otáček – mechanicky, hydraulicky, popř. elektricky

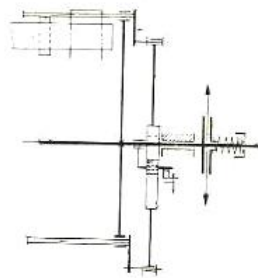
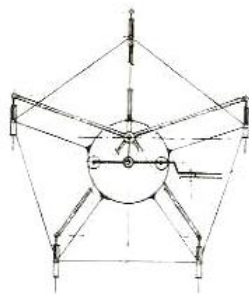
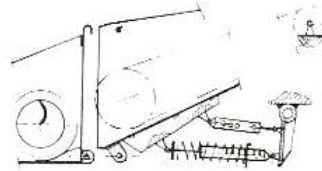
přihánky – ploché, prutové (mohou měnit úhel sklonu)

přihánka zachycuje rostlinu nad jejím těžištěm

osa hřídele přiháněče asi 100 mm před žací lištou

obvodová rychlost přiháněče je o něco vyšší než pojezdová (asi 1,6 až 1,9 x)

obr. 9-6/209

Žací lišta - prstová, řídká s přeběhem

Pohon :

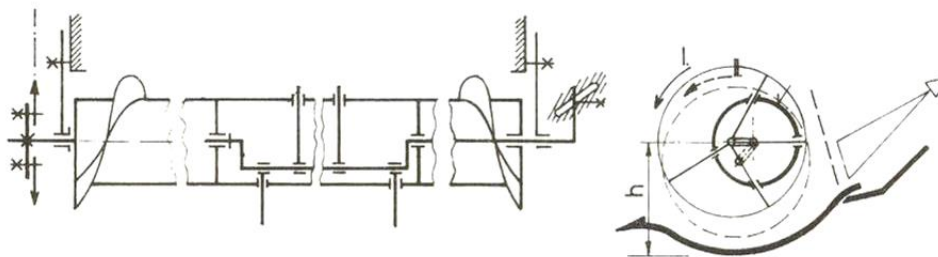
- Šikmým čepem
- Klikovým mechanismem s vahadlem
- Převodovkou

Průběžný šnekový dopravník - shrnuje materiál do středu žacího stolu k šikmému dopravníku

- je výškově seřiditelný

- uprostřed je umístěno prstové vkládací ústrojí (lze měnit pracovní záběr prstů)

obr.9-11/213 levý

Šikmý dopravník - přepravuje posečený materiál k mlátičímu ústrojí. Je umístěn v komoře, na které je zavěšen žací stůl

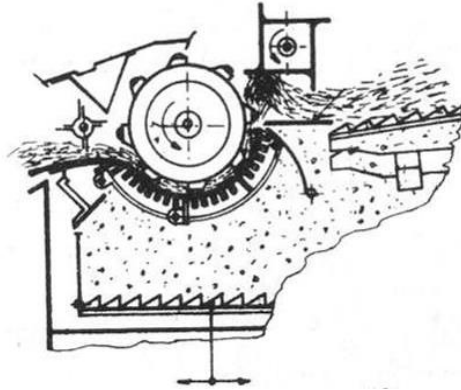
= řetězový dopravník s unášeči, spodní hřídel je výkyvná, materiál je dopravován pod dopravníkem

Mláticí ústrojí

Uvolňuje ze sklizeného porostu zrno

Části :

- Lapač kamenů
- Vkládací šnek
- Mláticí buben
- Mláticí koš s výběhovým roštem
- Odmítací buben, separační buben
- Zrnová clona
- Vytřasadla

Lapač kamenů - zachycuje hrubé příměsi

Vkládací šnek - rozprostírá posečenou hmotu od šikmého dopravníku a vkládají ji do mláticího ústrojí

Mláticí buben - tvoří kostra bubnu (hřídel + mezikruží) a mlatky (mláticí lišty)
Na lištách jsou šikmé nálitky (střídavě vlevo a vpravo) - zvyšují intenzitu výmlatu

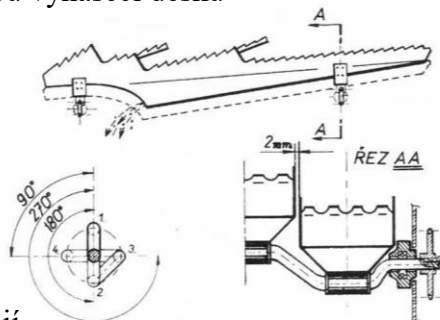
Mláticí koš = síto ve tvaru oblouku zavěšené v seřiditelných závěsech

Odmítací buben a výběhový rošt - usměrňují tok vymláceného materiálu na vytřasadla.
Odmítací buben zabraňuje namotávání rostlin na mláticí buben a napomáhá separačním účinkům.

Zrnová clona - zabraňuje úletu zrna z mláticího ústrojí nad vytřasadly
- usměrňuje slámu na začátek vytřasadel

Vytřasadlo - dopravuje slámu od mláticího ústrojí
- odděluje zbytky zrna ze slámy (separační účinek)
- nejčastěji bývá v klávesovém provedení (4 až 6 kláves uložených na 2 klikových hřídelích – 1 je poháněná). Každá klávesa má několik stupňů – boky
horní část je tvořena sítím
spodní část je hladká – skluz

při činnosti vytřasadla nadhazují slámu – zrno propadáva na síto – propadáva otvory na dno po kterém klouže na stupňovitou vynášecí desku

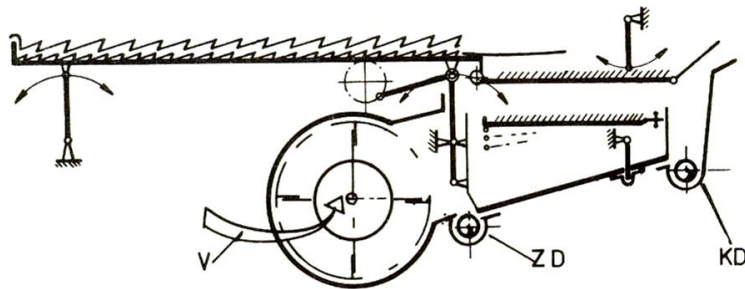

Seřizování:

- otáčky mláticího ústrojí
- mezera na vstupu porostu do mláticího ústrojí a na výstupu něj
- zrnová clona

Čistící ústrojí

Čistí a třídí omlat
Obr. 9-14/216

Části :

- Stupňovitá vynášecí deska = vibrační dopravník poháněný klikovým mechanismem.
Podélně je rozdělena hřebeny - zabraňují přesunu zrna do stran při práci na svahu
Třídící efekt stupňovité vynášecí desky :
  - zrna a těžší příměsi zůstávají dole
  - nedomláčené klásky, zlomky slámy, plevy tvoří vrchní vrstvu
 na hrabivovém roštu propadává spodní vrstva a vrchní vrstva padá až v 1/3 horního žaluziového síta
- Horní žaluziové síto - odděluje zrna a zlomky klasů (propadávají) od zbytků slámy a celých klasů
- Spodní síto - děrované nebo žaluziové odděluje zrna (propadává do zrnového dopravníku)
- Na klasovém nastavci propadávají nevymláčené klasy ke klasovému dopravníku
U klasového dopravníku lze seřizovat sklon.
- Celý proces čištění probíhá za profukování proudem vzduchu od ventilátoru (zbytky slámy, lehké příměsi, plevy vynáší proud vzduchu ven z čistidel).

Intenzita proudu vzduchu se seřizuje otáčkami ventilátoru (variátor) a nastavením usměrňovacích klapek.

Intenzita čištění zrna lze měnit změnou polohy sít a velikosti otvorů, intenzitou proudu vzduchu.

Dopravníky

Zrnový dopravník :

- Zrnový šroubový dopravník
- Zrnový lopatkový dopravník
- Rozrovnávací šroubový dopravník

Klasový dopravník :

- Klasový šroubový dopravník
- Klasový lopatkový dopravník
- Rozrovnávací šroubový dopravník – do mláticího ústrojí nebo do domlaceče

Vyprazdňovací dopravník : (šnekový) – vyprazdňuje obsah zásobníku do dopravního prostředku

Všechny části ve kterých se vyskytuje zrna musí být řádně utěsněny proti ztrátám.

Energetický zdroj

Spalovací motor – pracuje s konstantními otáčkami

Zapínání pohonu pracovních částí sklízecí mlátičky – zpravidla řemenovou spojkou (napnutím řemene).

Hydraulická soustava

Zajišťuje :

- Seřízení výšky strniště
- Seřízení polohy přiháněče
- Nastavení polohy vyprazdňovacího dopravníku
- Ovládání některých variátorů
- Řízení sklízecí mlátičky
- Pohon pojezdového ústrojí
- Další speciální funkce

Elektrické soustavy

Zdroje : Akumulátory

Alternátory

Spotřebiče :

Ventilátory

Osvětlení

Kontrolní a signalizační okruhy

Ztrátoměry

Kontrolní a signalizační okruhy – indikují činnost jednotlivých částí sklízecí mlátičky a energetického zdroje s pojezdovým ústrojím. Při výchylce od normálu se rozsvítí kontrolka, popř. začne houkat klakson. Kontrolní okruh umožňuje nastavovat otáčky mlátičky, výšky strniště apod.

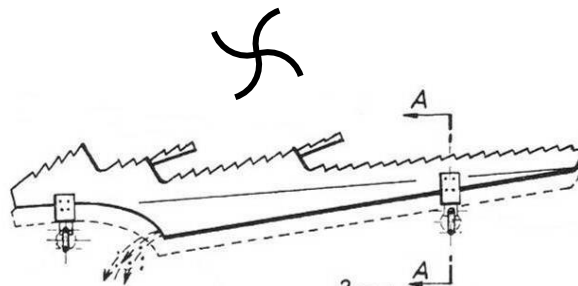
Ztrátoměry – zaznamenávají ztráty zrna – za vytrásadly (vlivem rychlé jízdy)
- za čistícím ústrojím (vlivem nastavení čistidla)

velikost ztrát je znázorňována na přístrojích v kabině řidiče (u nejmodernějších mlátiček hodnoty sledovaných parametrů se přenášejí satelitním spojením do centrálního střediska)

Zvláštnosti některých sklízecích mlátiček

Vytrásací bubny

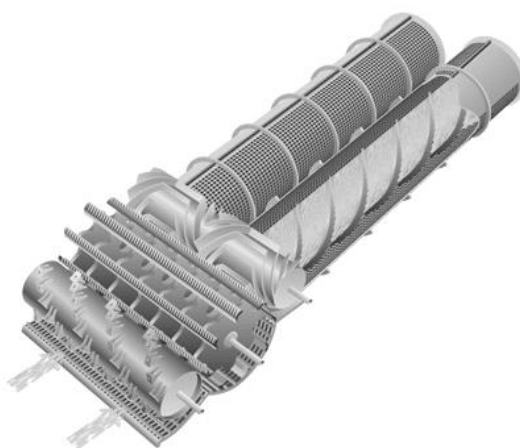
čechrací rotor nad klávesovými vytrásadly

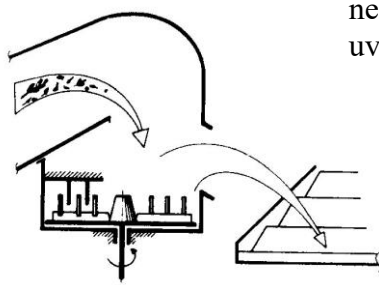
Soustava vytrásacích bubnů místo klávesových vytrásadel

Axiální vytrásadla

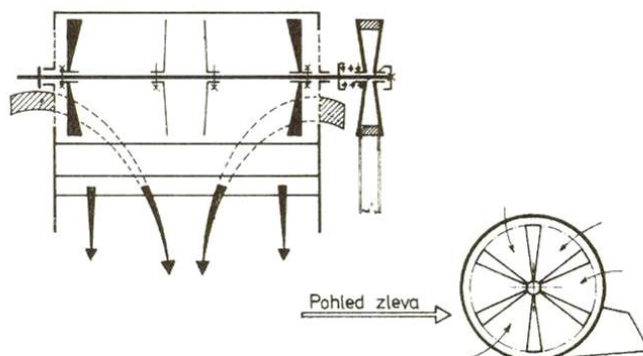

Domlacoř obr. 9-32/235

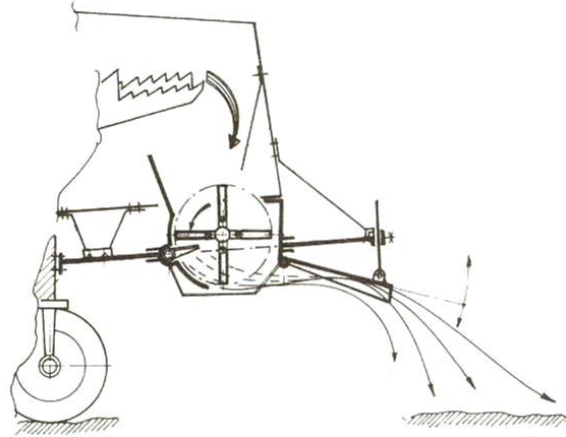
Z kláskového dopravníku postupují nedomlácené klásky do domlacoře a po uvolnění zrna na stupňovitou vynášecí desku.

Axiální ventilátor (především u výkonnějších mlátiček)

Drtič slámy (slouží k rozdrčení slámy pro následné zaorání)

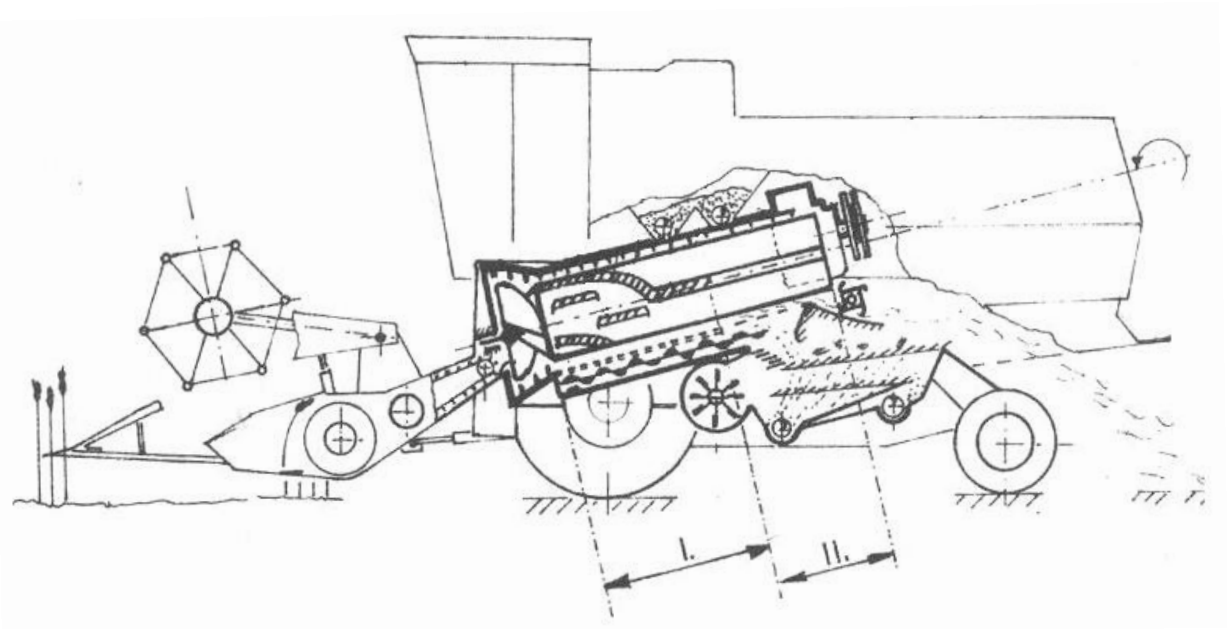
Obr. 9-35/237

Axiální mláticí ústrojí

Obr. 9-45/248

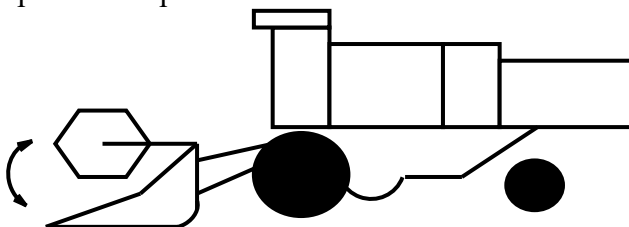
Buben je spojen s rotačním vytrásadlem. Opásání mláticího bubnu je 360°. Někdy bývá síto vytrásací části většího průměru než koš mláticí části.

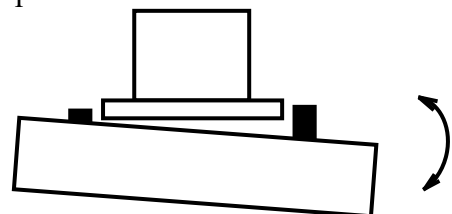
Kopírování :

1. žací válu (vyrovnává nerovnosti terénu)
  - 1.1. podélné
  - 1.2. příčné

podélné kopírování

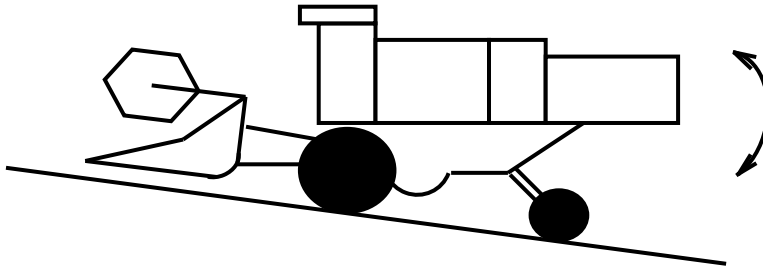
příčné kopírování

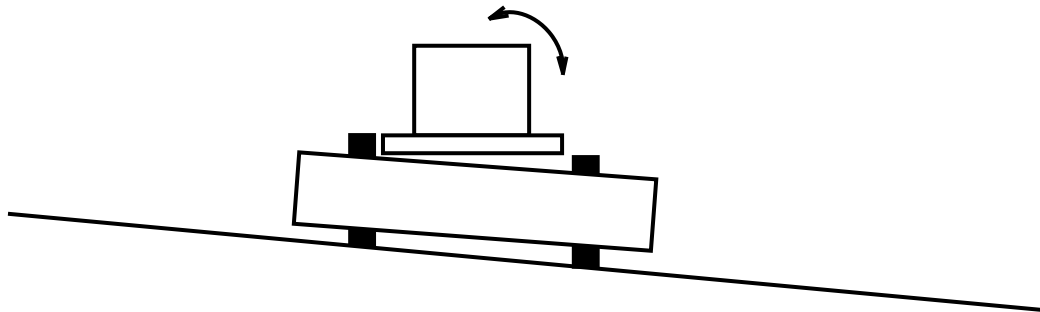

2. Celé sklízecí mlátičky (rovnoměrným rozložením materiálu na čistidlech zabraňuje ztrátám při práci na svazích)

2.1. podélné (důležité pro práci do svahu a ze svahu)

2.2. příčné (důležité pro práci po vrstevnicích svahu)

Kontrolní otázky :

1. Popište technologický postup práce sklízecí mlátičky.
2. Jaké hlavní ústrojí obsahuje sklízecí mlátička?
3. Vyjmenujte části žacího stolu, popište jejich funkci a seřízení.
4. Popište činnost mlátícího ústrojí. Co lze seřizovat na mlátícím ústrojí?
5. Popište činnost čistícího ústrojí. Co lze seřizovat na čistidlech?
6. Jak postupujeme, objeví-li se za sklízecí mlátičkou ztráty?
7. Popište zvláštní vybavení při práci na svazích a v nerovném terénu.
8. Popište činnost axiálního mlátícího ústrojí.